

38 SZAVAD VILÁGOSSÁG AZ UTAMON

Bibliai ismeretterjesztő füzetek

**Megjelenik a Keresztény Értelmiségi Kör
és az Agapé Kiadó gondozásában a Hitélet folyóirat mellékleteként**

38A – PÁL, A POGÁNYOK APOSTOLA

Az Egyház nem arra volt rendelve, hogy megredjen Jeruzsálemben vagy pedig a zsidó nép körében. Urunk, Jézus Krisztus elküldte, hogy hirdesse az evangéliumot a föld minden népének (ApCsel 1,8). Az üdvösség története e szakaszának megvalósításához a Feltámadott egy embert választott ki eszüközül, név szerint Saul.

Gondviselésszerű felkészülés

A tények azt mutatják, hogy Saul a küldetéséhez különleges felkészülésben részesült. Kr. u. 5 és 10 között született a Közép-Kelet Tarzus (ma: Törökország) nevű városában, a görög kultúra egyik központjában (ApCsel 21,39). Zsidó származású volt, s a születése utáni nyolcadik napon körülmetélték. Két nevet kapott: a Saul és a római Paulosz, illetve Pál nevet (13,9; Fil 3,5). Az utóbbit azért kapta, mert apja római állampolgár volt, és születésénél fogva ő is annak számított (ApCsel 22,25–29). Saul az arameus nyelven kívül beszélt még görögül és héberül (21,37; 22,2). Megtanulta a mezei sátrak készítésének mesterségét, hogy legyen miből fenntartania magát (1Kor 4,12; 9,15).

Tizenöt éves korában Jeruzsálembe küldték, hogy az istenfélő és tudós Gamáliel mellett tanulmányozza az Ószövetséget (ApCsel 22,3; 5,34–39). Közben farizeussá lett (26,5). Hallott Jézus tanítványairól. Úgy ítélte meg, hogy azok istenkáromlók és istentelenek. Ő Isten méltóságának a megvédését tartotta fő céljának (26,9). Így gondolkodott, amikor helyeselte, és jelenlétével is megerősítette Istvánnak, az Egyház első vértanújának a megkövezését (7,58; 8,1).

Nem sokkal később azonban „Krisztus magához ragadta” (Fil 3,12): a jeruzsálemi előljárók megbízásából Damaszkuszba indult, hogy felkutassa azokat

a tanítványokat, akik Krisztust követték. Ez idő tájt harminc éves lehetett. Ekkor született meg a kereszténység számára mint „elvetélt” (1Kor 15,8), azaz váratlanul. Pál sokszor fog visszaemlékezni csodálatos megtérésére (ApCsel 9,1–19; 22,5–16; 26,10–18).

– Látta a feltámadott Krisztust, aki meghívta, hogy tanúja legyen, s ugyanazon tekintéllyel ruházta fel, mint az apostolokat (1Kor 9,1; 15,5–11)

– Hallotta, hogy egy hang így szól hozzá: „Saul, Saul miért üldözöl?” (ApCsel 9,4). Ebből megértette, hogy Jézus Isten Fia, aki élő és szétválaszthatatlan testet alkot övével (olvassa el a C66-ot).

Egy régi világ megosztottsága

A világot, amelybe Pál beleszületett és amelyben élt, három nagy ellentét, jellemezte:

– A kulturális és faji ellentét. A görögök két csoportba osztották az embereket: görögökre és barbárokra, műveltekre és műveletlenekre, a zsidók viszont zsidókra és pogányokra. A válaszfalat a Törvény (elfogadása, illetve elvetése) képezte.

– A társadalmi ellentét. Az állam kétfajta embert ismert: a római állampolgárt, akit szabadnak tekintett, és különböző jogokkal hatalmazta fel, valamint a jogfosztott szolgát, aki ki volt téve ura kénye-kedvének. Abban az időben Korintusban négyszázezer szolga, kétszázezer szabad polgár és sok szolgatartó zsidó élt (Lev 25,46).

– A nemi ellentét. A rómaiak, a görögök és az izraeliták a nőt a férje alárendeltjének tartották. Habár a Teremtés könyve kiemeli a nemi egyenlőséget, mégis a zsidó férfi volt feleségének a tulajdonosa. Birtokolta őt, mint ökrét, szamarát, házát vagy mezejét (Kiv 20,17).

A jézusi kiengesztelődés

Miután megtért Krisztushoz, Pál azt hangoztatta, hogy ezeknek az ősi megosztottságoknak meg kell szűnniük (1Kor 7,31), és hogy „Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert mindannyian eggyé lettek Krisztus Jézusban” (Gal 3,28).

– Síkraszállt a zsidókat és az idegenektől elválasztó fal lerombolásáért. Az Ószövetség meghirdette a pogányok üdvösségét (például Jónás és Rut könyve), mégis komoly problémák adódtak, amikor az első pogányok beléptek az Egyházba (ApCsel 11). A zsidók egy csoportja arra akarta kényszeríteni őket, hogy váljanak zsidókká, és fogadják el Mózes törvényét. A Jeruzsálemi Zsinat szerint azonban ilyesmire nem kötelezhetők (15,5–12). Minderről Pál bővebben beszámolt leveleiben (Róm, Gal és Kor). Sok időnek kellett elmúlnia, míg a döntés érvényre jutott. Ez kiderül Pálnak azon intelmeiből is, amelyeket egyik utolsó levelében, a Titusznak írt levelében (3,9) fogalmazott meg.

– Pálnak nem volt lehetősége arra, hogy közvetlenül küzdjön a rabszolgaság intézménye ellen, de mindent megtett annak érdekében, hogy emberi arcot adjon neki, s ezzel távlatot nyitott egy valóságos forradalom előtt. Tette ezt például, amikor azt kérte Filemontól, hogy testvérként fogadja vissza Onesimusz, aki elszökött, s közben meg is keresztelkedett. Pál hirdeti, hogy minden embernek egyforma jogai vannak, hiszen karöltve szolgálnak az Úrnak.

– A nőkkel kapcsolatban Pál megtartott néhány korabeli szokást, amelyeket ma már nem tudunk elfogadni: „az asszony feje a férfi” (1Kor 11,3). Mégis hozzáfűzi: „Nincs többé férfi vagy nő, mert mind-

annyian eggyé lettek Krisztus Jézusban” (Gal 3,28). Ez viszont azt is jelenti, hogy a férfi és a nő felismerheti Krisztusban saját életállapotának célját.

Jézus ledöntött minden válaszfalat. Testvérnek számított a római katona, a korintusi rabszolga és az úrhölgy (Lídia), hiszen a Krisztusban egymással kiengesztelődött emberek egymás testvérei. De Krisztusban Istennel is kiengesztelődtek az emberek, s ezért szólíthatják őt Atyának (Róm 8,15).

Szabadok a szeretetre

Jézus kiengesztelt bennünket, ami azt jelenti, hogy megszabadított a bűntől, minden megosztottság okától. Pál rámutatott arra, hogy a bűn sokkal több, mint egyéni hiba. A bűn egy ember által lépett a világba, és kihat a szabadságunkra. A bűn rabjaként a rosszat tesszük, nem pedig a jót, amire vágyunk (Róm 5,12; 7,17–22). Felteszi a kérdést: Ha értelemmel Istennek, de testünkkel a bűn törvényének szolgálunk, akkor ki szabadít meg minket? (Róm 7,23 köv.). Szerinte ezt csak Isten szeretete teheti meg. Az a szeretet, amely Jézusban mutatkozott meg a kereszten, amikor Krisztus megszabadított bennünket a rossz okától (8,2–4; Gal 2,20). A keresztség egyesít bennünket Jézus halálával és feltámadásával, a Szentlélek pedig megtanít arra, hogyan legyünk Isten igazi gyermekei, hogyan lehettünk szabadok a szolgálatra és a szeretetre (Róm 6,8–11; 5,5; 8,15–16; 1Kor 13). Küzdelmek és fájdalmak közepette születik meg az új világ új embere (Ef 6,12–17; Róm 8,18–23). Olvassa el a B119–122-öt.

38B – KIEGÉSZÍTŐ OLVASMÁNYOK

Pál élete megváltozott a krisztusi meghívás után. Későbbi éveiben a következő gondolatok foglaltak el kiemelkedő helyet az igehirdetésében:

– Az Úr dicsősége, a keresztség misztériuma. Jézus él, ő a fej. Akit megöltek, győzedelmeskedett a halál fölött, s ebből kifolyólag fontos a feltámadás hirdetése.

– A keresztény vallásban Krisztus személye a központ. „Ki vagy te, Uram?” „Számomra az élet Krisztus”.

– Egység Jézussal és az ő egyházával: „Miért üldöztél?”. Pál üldözte a keresztényeket. Jézus azonosítja magát azokkal, akik benne hisznek.

– A kegyelem és a hit elsőbbsége. „Ez az ember kiválasztott eszközöm.”

– A pogányok egyetemes meghívása: „Kinyilvánítja nevedet minden nemzetnek.”

– Az igehirdetésnek, a tanúságtételnek és az Isten szavának a fontossága. Pál egész életében a feltámadása után megjelent Jézusnak a tanúja és hírnöke lesz.

– A szenvedés szükségszerűsége: „Megtanítom, mennyit kell szenvednie neved miatt.” A keresztség a apostolkodás titka.

115 – Pál apostoli módszere

Pál a főutakat járta, és a jelentősebb városokban tartózkodott. A központokra összpontosított.

Igehirdetését a zsidó negyedekben és a zsinagógákban kezdte. A Messiást elsősorban Izraelnek hirdette.

Nem volt a zsidó közösség terhére. Dolgozott, hogy eltarthassa magát. Egyetlen célja volt: Krisztust hirdetni. A lényegét helyezte előtérbe: a húsvéti misztériumot. Addig maradt a városban, amíg onnan el nem űzték.

Amikor ellenállást tapasztalt a zsidóknál, akkor a pogányokhoz fordult.

Véneket és presbitereket nevezett ki az új közösség élére.

Munkatársakat és útitársakat toborzott. Csoportmunkát végeztek, és azt is mondhatnánk, Pál soha nem volt egyedül.

Élő kapcsolatot tartott a közösségekkel látogatásai, levelei és hírvivők által, akik megelőzték, vagy ideig ideig mellette maradtak.

H. Jenny, i. m., 48.

116 – PÁL APOSTOL LEVELEI

51-ben a tesszaloniakaiaknak két levél

56-ban a filippieknek egy levél

57-ben a korintusiaknak két levél

57-ben és a következő évben a galatáknak és rómaiaknak egy-egy levél

61-ben és a következő években a kolosszeieknek, az efézusiaknak és Filemonnak egy-egy levél

65-ben Timóteusnak és Titusznak egy-egy levél

66-ban egy levél Timóteusnak

A levelek besorolása

Nagy levelek: a római, az első és második korintusi, a galata és a filippi levél

Eszkatológikus jellegű levelek (az utolsó időkről és Jézus második eljövételéről szólnak): az első és második tesszaloniaki levél

A rabságból írt levelek: a kolosszei, a Filemon- és az efézusi levél

Lelkipásztori levelek: az első és második Timóteus-levél és a Titusz-levél.

A levelek szokásos szerkezete

Bevezető: név, köszöntés, címzettek. Rendszerint egy hálaadás vagy dicséret.

A levél törzse: a tanító rész. Miért hiszünk? Erkölcsi tanítás: Hogyan kell élnünk?

Befejező rész: ajánlások és üdvözetek.

38C – ELMÉLKEDÉSRE ÉS MEGBESZÉLÉSRE AJÁNLOTT SZÖVEGEK

69 – Pál biztos Krisztus szeretetében

Mire következtethetünk ebből? Ha Isten velünk, ki ellenünk?

Aki saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta, hogyan ajándékozna nekünk vele együtt mindent?

Ki szakíthat el bennünket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség? Üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard? Amint meg van írva:

Minket minden időben teérted irtanak, s vágójuhok módjára tartanak.

De mindezen diadalmaskodunk őáltala, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis benne, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van.

70 – Krisztus nagy apostola

Nyolcadnapra körülmetéltek, Izrael népéből, Benjamin törzsből származom, zsidó vagyok a zsidók közül. A törvény megtartásában farizeus, az Egyház üldözésében szenvedélyes, a törvény szerinti jámborságban feddhetetlen voltam.

Am amit akkor előnynek tartottam, azt Krisztusért hátránynak tekintem. Sőt Uramnak, Krisztus Jézusnak főséges ismeretéhez mérten mindent hátránynak tartok. Érte mindent elvettem, sőt szemétnek tekintettem, csakhogy Krisztust elnyerhessem és hozzá tartozzam. Hiszen nem a törvény útján váltam igazzá, hanem a Jézus Krisztusba vetett hit révén. Isten ugyanis a hit által tett igazzá, hogy megismerjem őt és feltámadásának erejét, de a szenvedésben is vállaljam vele a közösséget. (...)

Nem mintha már elértem volna vagy már célba értem volna, de futok utána, hogy magamhoz ragadjam, ahogy Krisztus is magával ragadott engem. Testvérek, nem gondolom, hogy máris magamhoz ragadtam, de azt igen, hogy elfelejtem, ami mögöttem van, és nekilendülök annak, ami előttem van. Futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért, amelyre Isten meghívott Krisztusban.

Fil 3,5–9 és 12–14

71 – Egy szent tanácsai

Kérve-kérlek az Istenre és Krisztus Jézusra, aki ítélkezni fog élők és holtak fölött, az ő eljövételére

Gal 2,19–20

és országára: hirdesd az evangéliumot, állj vele elő, akár alkalmas, akár alkalmatlan. Érvelj, ints, buzdíts nagy türelemmel és hozzáértéssel. Mert jön idő, amikor az egészséges tanítást nem hallgatják szívesen, hanem saját ízlésük szerint szereznek maguknak tanítókat, hogy fülüket csiklandoztassák. Az igazságot nem hallgatják meg, de a meséket elfogadják.

Te azonban maradj mindenben meggondolt, viseld el a bajokat, teljesítsd az evangélium hirdetőjének feladatát, töltsd be szolgálatodat.

Az én véretem ugyanis nemsokára kiontják áldozatul, eltávozásom ideje közel van. A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, hitemet megtartottam. Készen vár az igazság győzelmi koszorúja, amelyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindenkinek, aki örömmel várja eljövételét.

2Tim 4,1–8

72 – Élet Krisztusban

Hiszen a törvény által meghaltam a törvénynek, hogy az Istennek éljek, mert Krisztussal engem is keresztre feszítettek. Élek, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem. Minthogy azonban most még testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett és feláldozta magát értem.

38D – ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Pál apostol különböző módon volt része kora világának

– vallásánál fogva nemzetiségű volt

– a kultúrában nevelkedett

– állampolgárságánál fogva volt

2. Pálnak két neve volt

Egy zsidó

És egy római

3. Miért üldözte Pál Krisztus tanítványait?

4. Hogyan értelmezte Pál Jézus szavait: „Miért üldözöl?”

5. Milyen döntést hozott a jeruzsálemi közösség?

6. Miért mondja Pál apostol, hogy többé „nincs férfi és nő”?

7. Hogyan fogalmazza meg Pál a bűnt?

8. Szent Pál szerint mi a Szentlélek pecsétje a keresztyényben?